

**«МАЮ МНОГО РОБОТИ І ПИШУ КОРОТКО».
З НЕВІДОМОГО ЛИСТУВАННЯ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
ТА СТАРШИНИ УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА
«СОКІЛ-БАТЬКО»**

Андрій Сова

доцент кафедри олімпійської освіти

Львівського державного університету фізичної культури, канд. іст. наук

Опубліковано шість листів, які висвітлюють стосунки Івана Боберського (1873–1947) та керівництва українського товариства «Сокіл-Батько» у Львові. Вони розкривають історію української сокільської організації, зокрема процес викупу великої земельної ділянки у Львові для облаштування руханково-спортової площі «Сокола-Батька» («Український Город»). Хронологічні межі листів — 1927–1931 рр.

Ключові слова: *Іван Боберський, Канада, Львів, товариство «Сокіл-Батько», руханково-спортова площа («Український Город»).*

Six letters were published, which highlight the relationship between Ivan Bobersky and the leadership of the Ukrainian society «Sokil-Father» in Lviv. They mainly reveal the Ukrainian Sokil organization history, in particular, the redemption process of a large property in Lviv for the equipment of a rukhankovo-sportyvna (physical-training) area of «Sokil-Father» («Ukrainian Village»). Correspondence chronological limits are from 1927 till 1931.

Keywords: *Ivan Bobersky, Canada, Lviv, society «Sokil-Father», rukhankovo-sportyvna (physical-training) area («Ukrainian Village»).*

Опубликованы шесть писем, которые освещают отношения Ивана Боберского (1873–1947) и руководства украинского общества «Сокіл-Батько» во Львове. Они раскрывают историю украинской сокольской организации, в частности процесс выкупа большого земельного участка во Львове для обустройства физкультурно-спортивной площадки «Сокола-Батька» («Український Город»). Хронологические рамки писем — 1927–1931 гг.

Ключевые слова: *Иван Боберский, Канада, Львов, общество «Сокіл-Батько», физкультурно-спортивная площадь («Український Город»).*

«Сокіл» — українська пожежно-руханково-спортова організація, що діяла у Галичині впродовж 1880–1930-х рр. Візиткою і характерною її ознакою були масові, багатотисячні, показові руханкові

дійства, які потребували великих площ. Оскільки Львів був культурним і політичним центром українців Галичини і в ньому розміщувалася сокільська «централь» — «Сокіл-Батько», то саме тут планували та проводили наймасштабніші руханкові (гімнастичні) заходи українського сокільства. Гімнастичні споруди і площі у місті належали, як правило, представникам польської спільноти. В українців, крім фінансових проблем, пов'язаних з потребою їх оренди, на початку ХХ ст. почали виникати і політичні. Тому українське товариство «Сокіл» у Львові відчувало гостру потребу у власному великому руханковому майдані.

Для вирішення цієї проблеми голова «Сокола-Батька», відомий на той час громадський, культурно-просвітній діяч, педагог, журналіст, організатор, теоретик, практик і фундатор у царині тіло-виховання та спорту, Іван Боберський 1911 р. виступив з ініціативою викупу великої земельної ділянки у Львові для облаштування руханково-спортивного майдану — «Український Город» (в районі сучасної дитячої залізниці у Стрийському парку з боку вул. Стрийської) [1, с. 56; 5]. З цією метою було створено спеціальну спілку, до якої ввійшли відомі тогочасні українські діячі Микола Шухевич, Тадей Соловій, Кость Паньківський, Степан Федак, Дмитро Левицький, Микола Заячківський, Лесь Кульчицький, Олекса Сероїчковський, Кость Левицький, Іван Сполітакевич та Іван Боберський. Відповідну земельну ділянку було знайдено, однак на неї претендували й поляки. Стараннями Івана Боберського українці швидко зібрали необхідні кошти і викупили її. Частина суми було зібрано завдяки меценатам, більшу частину взято в позику у впливових і заможних українців. «Сокіл-Батько» зобов'язався якнайшвидше погасити позику. На заклик Івана Боберського до збору коштів долучилися українці Галичини, Наддніпрянської України, Кубані, США, Канади та інших держав [3]. Для збору коштів Іван Боберський запропонував доволі оригінальні й ефективні способи. Так, окрім культурно-просвітніх і руханково-спортивних сокільських свят, вирученими коштами від яких віддавали борги, він організував видання відзнак, листівок, паперових знаків (так звані «квадратові метри»). Гроші від їх реалізації теж передавали у фонд «Комісії закупна українського городу у Львові», яку перед Першою світовою війною очолював Іван Боберський [2; 6, с. 2].

Іван Боберський опікувався питанням повернення грошей позичальникам за ділянки, які були викуплені для руханково-спортивного майдану товариства «Сокіл-Батько», понад двадцять років, проживаючи у 1920–1932 рр. в Канаді, з 1932 р. — у Словенії. Своїм прикладом він надихав українство, жертвуючи чимало власних грошей на цю благородну справу. З цього приводу Степан Гайдучок згадував: «Спортової площі, а взагалі площі на прилюдні виступи, прилюдні забави, вистави українці у Львові не мали. Зі здвигом в 1911 р. завдяки старанням професора І[вана] Боберського заложилися спілка з українських багатших людей і викупила 11 моргову посілість, а «Сокіл» став купувати уділи землі під спортове грище т[ак] зв[аний] Український Город. Протягом 26 [років] весь український нарід в Галичині, Канаді, Сп[олучених] Державах Америки і до 1914 р. за Збручем складав датки грошеві на закупно площі. До 1938 р. викуплено 7 моргів (в них було два уділи, які дарував від себе професор Іван Боберський і від своєї жінки [Йосифини] словінки по національності)» [4]. Серед меценатів слід згадати митрополита Андрея Шептицького, який неодноразово жертвував значні суми на «Український Город», зокрема 1926 р. дав 100 американських доларів [8, арк. 11].

Руханково-спортивний майдан товариства «Сокіл-Батько» — «Український Город» (за словами відомого поета, прозаїка, критика, громадського діяча, композитора, барда січового стрілецтва Романа Купчинського — Українська Мекка [18]) став традиційним місцем, де відбувалися всі найбільш значущі спортивні і громадські заходи української спільноти Львова та Галичини в 1911–1930-х рр.

Після Першої світової війни та Української національної революції 1917–1923 рр. українські соколи й надалі збирали кошти на викуп земельних ділянок під руханково-спортивний майдан. Ця справа активізувалася після приїзду до Львова на декілька днів Івана Боберського. Разом з природним бажанням відвідати Батьківщину (у 1918–1919 рр. працював референтом пропаганди «Письменичого відділу» в Державному секретаріаті військових справ ЗУНР, у 1922–1924 рр. — секретарем Представництва ЗУНР у Канаді, з 1920 р. проживав у Канаді), а також вирішити, як зазначено у львівському часописі «Діло», низку «своїх особистих і деяких громадських» справ [12], могли існувати й інші причини візиту.

Поїздка не була такою вже й безпечною. Адже впродовж 1920-х рр. польські спецслужби цікавилися Іваном Боберським як колишнім державним діячем Західноукраїнської Народної Республіки і знаним громадським діячем української діаспори [13-17]. У цей період Іван Боберський мав тісні контакти з провідними діячами Української військової організації, яку 1920 р. створили учасники збройних формувань УНР та ЗУНР для продовження боротьби проти іноземних окупантів.

Упродовж свого візиту до Львова (16 лютого – 3 березня 1928 р.), Іван Боберський мав багато зустрічей з діячами українських громадських організацій, передусім представниками українського руханкового товариства «Сокіл-Батько», організації української молоді «Пласт», товариства «Українська Бесіда» та іншими; редакціями українських часописів «Діло», «Новий час», «Сокільські Вісти», «Молоде життя». Зрозуміло, що найбільше уваги (декілька зустрічей) Іван Боберський приділив організації «Сокіл-Батько» у Львові, яку він очолював упродовж 1908–1918 рр. [10, арк. 81].

Уже на третій день перебування у Львові, 19 лютого, члени товариства «Сокіл-Батько» влаштували урочисту зустріч Іванові Боберському у сокільській домівці та руханковій залі (вул. Руська, 20) [7]. Документи про цю зустріч свідчать, що Івана Боберського величали «Дорогим Гостем», «Дорогим Учителем» та «Дорогим Товаришем». Іван Боберський передав від себе пожертву 50 доларів на викуп 20 квадратних метрів землі під «Український Город» і 78 доларів 50 центів на 33 квадратних метри із зібраних коштів у Канаді. Після цього він мав можливість побачитися та поспілкуватися з багатьма побратимами, з якими пліч-о-пліч працював і розбудовував сокільський рух у Галичині упродовж 1901–1914 рр. У «Золотій книзі жертв на український майдан у Львові» він писав: «3 Вінніпегу у Львові 19.ІІ.1928 [р.] /Іван Боберський/» [15, с. 91].

Під час зустрічей Івана Боберського зі старшиною та активом «Сокола-Батька» обговорювали проблеми і важливі питання діяльності організації, зокрема найбільше уваги було приділено викупу земельних ділянок у власність товариства, на яких розміщувалася руханково-спортова площа «Сокола-Батька» («Український Город»). Спеціальна зустріч з цього приводу — засідання «Збіркової Секції на Український Город» у Львові, за участі Івана Боберського,

Стахія Стеблецького, Миколи Левицького, Степана Лотоцького, Нестора Яціва — відбулася 23 лютого [9, арк. 109]. На думку Івана Боберського, збір коштів після Першої світової та польсько-української війн 1914–1919 рр. просувався доволі мляво. З огляду на це, він запропонував низку відповідних заходів для активізації цієї роботи. Іван Боберський і надалі брав на себе відповідальність за збирання коштів у США та Канаді. Він запропонував відкрити під збір коштів банківські рахунки «Сокола-Батька» у США та Канаді. З цією метою заплановано: відкриття в Америці рахунків у банках, надіслання прохань до американських мільйонерів, зокрема до Генрі Форда; публікація звітів і відомостей про стан справ в американській та канадській пресі («Канадійський Українець», «Канадійський Фармер», «Український Голос», «Свобода» тощо); друк щорічних звітів про збір коштів і використання руханково-спортової площі «Сокола-Батька» тощо. Натомість, старшина «Сокола-Батька» повинна була вести щоденний облік осіб та товариств, які вправлялися (займалися) на площі; підготувати перелік львів'ян, розподілити Львів на ділянки, призначивши до кожної відповідального для збору коштів; надсилати в різні іноземні часописи світлини, звіти, відомості, статті, відозви, перелік меценатів «Українського Города»; щороку публікувати детальний розлогий звіт у календарі «Просвіти» та в інших виданнях тощо [9, арк. 109-111].

Виявлене на сьогодні листування Івана Боберського та старшини товариства «Сокіл-Батько» є, без сумніву, частиною цікавої та унікальної епістолярної спадщини. Воно проливає світло як на життєвий шлях Івана Боберського, так і на чимало подій та явищ української історії першої третини ХХ ст. Листування висвітлює процес викупу великої земельної ділянки у Львові для облаштування руханково-спортової площі «Сокола-Батька» («Український Город») [11]. Хронологічні межі листів — 1927–1931 рр. — час, коли Іван Боберський проживав у Канаді.

В опублікованих листах збережено мову та правопис оригіналу.

Автор висловлює особливу подяку Діані Пельц, директору Центрального державного історичного архіву України у Львові, за сприяння у пошуку і копіюванні документів.

№ 1
Лист старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові до
Івана Боберського

*6 березня 1928 р.**

Товариство «Сокіл-Батько»
Львів, вул. Руська ч: 20
Ч: 84/28.

Львів дня 6. березня 1928.

До
Високоповажаного Пана
проф. Івана Боберського

Вінніпег, Ман[ітоба], Канада

Старшина «Сокіл-Батько» на своєму засіданні рішила висловити Високоповажаному Пану Професорові щирю подяку за щедрий дарунок для Товариства руханкової бібліотеки, сокільського архіву і світлин з сокільського життя та на переховання цього даровання трьох шаф.

Зокрема складаємо щирю подяку за жертву на здобуття «Українського Городу» в сумі 50 долярів і відписання у Центробанку шадничої книжочки на ту ціль з сумою 12 долярів та ласкаві заходи, яким завдячуєм на викуп Городу 78 долярів призначених з відчитів в Канаді.

Остаємо з сокільським привітом Гаразд.

За Старшину «Сокола-Батька»

справник

голова

*ЦДА України у Львові. —
Ф. 312, оп. 1, спр. 6. — Арк. 1.
Копія. Машинопис.*

№ 2
Лист старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові до
Івана Боберського

[Не раніше 4 травня 1928 р.]

До
Високоповажаного Товариша
проф. Івана Боберського

Вінніпег, Ман[ітоба], Канада
Бокс 3777**

Дня 4.5.1928***. переказали ми на Ваше поручення через Земельний Банк Гіпотечний 3 /три/ доляри на Банк Монтреал в Вінніпегу на отворення

* У тексті помилково «1927».

** У тексті помилково «3777».

*** У тексті помилково «1927».

нам конта під назвою «Фонд Українського Городу» у Львові. Заразом упо-
важнюємо Вас диспонувати контом, о чім ми банк Монтреал повідомили.

Остаємо з сокільським

ГАРАЗД

За Старшину «Сокола-Батька»:

голова

справник

*ЦДДА України у Львові. —
Ф. 312, оп. 1, спр. 6. — Арк. 2.
Копія. Машинопис.*

№ 3

Лист старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові до Банку Монтреаль у Вінніпезі

[Не раніше 4 травня 1928 р.]

П. Т.

Банк — Монтреаль

Вінніпег, Ман[ітоба], Канада

Повідомляємо, що дня 4. травня 1928* переказали ми через Земельний
Банк Гіпотечний у Львові, Підвале**, 7. 3 /три/ доляри до Вашого банку
в цілі отворення конта для нас під назвою «Фонд Українського Го-
роду» у Львові.

Контом диспонує особисто Іван Боберський — Вінніпег, Ман[ітоба]
Бокс 3777, о чім його рівночасно письмом повідомляємо. Остаємо з ви-
соким поважанням.

За Старшину руханкового товариства
«Сокіл-Батько» у Львові:

голова

справник

*ЦДДА України у Львові. —
Ф. 312, оп. 1, спр. 6. — Арк. 3.
Копія. Машинопис.*

№ 4

Лист старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові до Івана Боберського

26 жовтня 1931 р.

1383/31

Високоповажаний Побратим
Проф. Іван Боберський

в Вінніпегу

* У тексті помилково «1927».

** Тепер вул. Підвальна.

Ми одержали письмо з Банку Монреаль, де сказано, що нашеkonto не побільшилося й оскільки ми на це погодимося вони счеркнуть* цеkonto.

Пересилаємо це письмо й просимо поступити так як будете уважати, що буде добре. Стан нашої готівки в цім банку виносить 3. доляри.

Остаємо з сокільським привітом ГАРАЗД!

За Старшину «Сокола-Батька»

голова

справник

*ЦДІА України у Львові. —
Ф. 312, оп. 1, спр. 6. — Арк. 6.
Копія. Машинопис.*

№ 5

Лист Івана Боберського до старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові**

20 вересня 1927 р.

Спис, зложений 20-го вересня 1927

Добровільні оплати за вступ на відчит, половина все йшла на дотичне товариство а половина на Український Город (по 50 %)

Боберський Іван одержав на Український Город у Львові: [штамп]***

1.	Angusville, Man. Відчит [Івана] Боберського	\$ 7.25	посвідку вислати: Mr M. Galant
2.	Winnipeg, Man. Відчит [Івана] Боберського	15.00	Mr M. Kumka, Box 3626
3.	Rossburn, Man. Відчит [Івана] Боберського	8.00	Mr M. Gluszka
4.	Sich , Man. Відчит [Івана] Боберського	6.00	Mr M. Puc, Farmer (Пиць)
5.	Oakburn, Man. Відчит [Івана] Боберського	8.20	Mr Hnat Galec
6.	Rev. M. Ircha Olga, Man.	5.00	добровільний даток від себе
7.	Pankiw Mykola Dufrost, Man.	10.00	добровільний даток від себе

* Закривють.

** На листі примітка: «19/2.[1]928 перебрано з рук В[исоко]п[оважаного] Д-ра [Михайла] Волошина. [Нерозбірливий підпис]. 1929 — (стодвайцять амер[иканських] доларів) [Степан] Логоцький, скарбник для викупу площі».

*** Відбиток штампа чорнильний, фіолетовий, прямокутний, без зображення. Легенда: «СОКІЛ-БАТЬКО» Львів, ул. Руська ч. 20».

8.	Winnipeg, Man. Ukrainian Szewczenko Hall Відчит [Василя] Авраменка в тій квоті є даток І[вана] Боберського \$ 10.00	15.00	Mr P. Szewczuk Corner Watt And Monroe Win- nipeg
9.	Micado, Sask. Відчит [Івана] Боберського	4.05	Mr P. Remenda Micado, Sask.
		\$ 78.50	

Відчити обіймають послідні два роки. В посвідках зазначити лише, що квоту одержано (з Канади з подякою. Заохотити в осібнім письмі до ще одного датку) на сю важну ціль.

Копія

/Іван Боберський/

I. Boberskyj

270 Main street. Winnipeg, Man.

Або: Box 3777. Winnipeg, Man., Canada.

*ЦДА України у Львові. —
Ф. 312, оп. 1, спр. 6. — Арк. 4.
Оригінал. Машинопис.*

№ 6

Лист Івана Боберського до старшини товариства «Сокіл-Батько» у Львові

22 червня 1928 р.

До Світлого Товариства
«Сокіл-Батько» Львів
вул. Руська ч. 20

Пише: Вінніпег, Ман[ітоба], Канада
Бокс 3777.
п'ятниця 22.VI.1928.
в полудне

Світле Товариство

1. Маю много роботи і пишу коротко. Друки прийшли. Дякую.

2. Спис датків на Український Город прошу вислати доконче до часописі: «Український Голос». Світле Товариство вислало спис до двох часописей: «Канадійський Українець», який є органом греко-католицької дієцезії, а також до «Канадійського Фармера», який є органом Ліберальної державної партії не маючи за собою ніякого українського гурта. Не висланий спис до «Українського Голосу», органу автокефальної групи, а в тій групі много інтелігентів-канадійців.

«Канадійський Українець» числять на 3.000 п[е]редплатників, «Канадійський Фармер» на 11.000 п[е]редплатників, «Український Голос» на 7.000 п[е]редплатників.

Перші дві часописи читають більше селяни, третю часопись селяни і канадійські інтелігенти, що по більшій частині хилиються до автокефальників, бо греко-католицька група не має організатора на чолі, якийби умів стягати сили до роботи.

Дятого вислання звіту до «Українського голосу» є великою *конечністю* організаційною. Найліпше слати звіти до всіх трьох часописей. Вишліть, прошу, додатково до «У[країнського] Г[олосу]».

3. Посвідки на попередні датки справді не дійшли до адресатів, наколи були вислані. Треба вислати на ново.

4. До календарів всіх трьох часописей *в Канаді* треба вислати короткі, ясні, популярно держані звіти про роботу «Сокола-Батька». Кождий звіт мусить бути інакший, бо кождий редактор видає особний календар і перебігається з другими календарями. Написати три ріжні звіти і вислати до кождої часописи особно, впрост зі Львова. Просити гарно о поміщення. Залучити одну світлину, з якогось змагу або руханки. Вислати так, щоби описи були найпізнійше 30-го вересня у Вінніпегу у редакторів всіх трьох часописей.

Розуміється, що четвертий короткий звіт йде з двома світлинами до календаря Просвіти у *Львові*. Це все на рік 1929.

5. Там приїхав до Львова п. Юліян Стечишин*, директор бурси в Саскатоні, в провінції Саскачевані, який належить до автокефальників, прихильників «Українського голосу», противник греко-католицької церкви. Тактовно треба з ним говорити, на відчит до себе не стягати, але автом завезти до Українського Городу, дати всі інформації, постаратися, щоби був на яким виступі руховім, або змаговім, запросити рішучо на малі сходи в «Соколі-Батьку» або «Народній Гостинниці», вручити малий, гарний альбомик і уладити навіть аматорську знимку зі стрічі в Українськім Городі. Тому що я вчера надав телеграму про цю справу до голови п. [Миколи] Заячківського** в тій справі, то товариство зможе на час приготувати альбомик. З повним поважанням. Гаразд. Боберський.

Іван Боберський/
ЦДА України у Львові. —
Ф. 312, оп. 1, спр. 6. — Арк. 5.
Оригінал. Машинопис.

* **Стечишин Юліан** (1895–1971) — учитель, правник, публіцист, громадський діяч, історик.

** **Заячківський Микола** (1870–1938) — громадський, політичний, культурно-просвітній діяч, економіст, меценат. З 1901 р. — член гімнастичного товариства «Сокіл», з 24 березня 1922 р. до 23 квітня 1933 р. голова товариства «Сокіл-Батько».

1. Альбом Українського Львова. Види Львова і знімки українських культурно-освітніх, господарських і інших установ та підприємств. — Львів : накладом видавничої кооперативи «Національне об'єднання», 1930. — 62 с.
2. *Боберський І.* Не ридати, але дбати! [Листівка] / *І. Боберський, С. Королик, М. Левицький.* — 2 с.
3. Відозви, листування, списки та інші матеріали про викуп українського спортивного майдану у Львові на вул. Стрийській // ЦДІА України у Львові. — Ф. 312 («Українське спортивне товариство «Сокіл-Батько», м. Львів»), оп. 1, спр. 134. — 265 арк.
4. *Гайдучок С.* Спомини / *С. Гайдучок* // Приватний архів Степана Гайдучка (м. Львів).
5. Город для українського населення у Львові / *І. Боберський, Л. Цегельський, М. Волошин, О. Гузар* // Вісти з Запорожа. Часопись руханкових і пожарних товариств (Львів). — 1911. — Серп. (чис. 60). Надзвичайне число видане з нагоди посьвячення прапора «Сокола-Батька». — С. 5-11.
6. Звіт «Сокола-Батька» / *І. Боберський, О. Панейко, М. Левицький, І. Панталюк, Й. Доманик, І. Федак* // Вісти з Запорожа. Руханка, Змаг, Пожарництво, Мандрівництво, Пласт, Стрілецьтво (Львів). — 1914. — 14 марта (чис. 91). — С. 2-10.
7. Звіти з гнізд. Львів // Сокільські Вісти : орган Українського Сокільства (Львів). — 1928. — Берез. (чис. 3). — С. 15.
8. Листи українських спортивних товариств «Сокіл-Батько», «Луг», «Степ», у Львові до А. Шептицького про діяльність // ЦДІА України у Львові. — Ф. 358 («Шептицький Андрей (Роман-Марія-Александр, 1865–1944), граф, митрополит Галицький греко-католицької Церкви, архієпископ Львівський, єпископ Кам'янець-Подільський, культурний і церковний діяч, меценат, дійсний член НТШ»), оп. 1, спр. 124. — 29 арк.
9. Листи члена руханково-стрілецького товариства «Сокіл» у Львові Степана Гайдучка про діяльність та стан справ у товаристві, т. 1 // ЦДІА України у Львові. — Ф. 366 («Боберський Іван (1873–1947), педагог, організатор, українського спортивного руху в Галичині та за кордоном, голова товариства «Сокіл-Батько» у Львові, професор»), оп. 1, спр. 11. — 139 арк.
10. Листи члена руханково-стрілецького товариства «Сокіл» у Львові Степана Гайдучка про діяльність та стан справ у товаристві, т. 2 // ЦДІА України у Львові. — Ф. 366 («Боберський Іван (1873–1947), педагог, організатор, українського спортивного руху в Галичині та за кордоном, голова товариства «Сокіл-Батько» у Львові, професор»), оп. 1, спр. 12. — 99 арк.

11. Листування з Іваном Боберським про наслідки його поїздки за кордон для проведення організаційних заходів (заснування філіалів товариства, збірка грошей на викуп спортивного майдану у Львові та інші питання) // ЦДА України у Львові. — Ф. 312 («Українське спортивне товариство «Сокіл-Батько», м. Львів»), оп. 1, спр. 6. — 51 арк.
12. Проф. Іван Боберський // Діло. — 1928. — 2 берез. (чис. 48 (11302)). — С. 3. — Рубр. : Новинки.
13. *Сова А.* Військово-політична діяльність Івана Боберського в роки Першої світової війни / *Андрій Сова* // Гуманітарні дисципліни у навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів : [зб. наук. статей]. — Львів : ПП Сорока Т. Б., 2014. — Вип. 4. — С. 90-100.
14. *Сова А.* «Вічно читаємо про війну з усіх боків». З листів Івана Боберського до Олександра Тисовського / *Андрій Сова* // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника : зб. наук. праць. — Львів, 2016. — Вип. 8 (24). — С. 203-216.
15. *Сова А.* Внесок Івана Боберського у становлення організації «Пласт» / *Андрій Сова* // Наукові зошити історичного факультету Львівського університету : зб. наук. праць. — Львів, 2014. — Вип. 15. — С. 85-95.
16. *Сова А.* Діяльність Івана Боберського у Представництві ЗУНР у Канаді / *Андрій Сова* // Проблеми дослідження українського визвольного руху ХХ століття (до 75-річчя Поліської Січі та 95-річчя Другого зимового походу) : матеріали ІV Всеукр. наук. конф. / за заг. ред. *проф. Г. М. Стародубець*. — Житомир : «Полісся», 2016. — С. 36-40.
17. *Сова А.* Професор Іван Боберський: життя, присвячене Україні (з нагоди 140-ліття від дня народження) / *Андрій Сова* // Пластовий шлях : журнал пластової думки та інформації (Львів). — 2013. — Чис. 3-4 (175-176). — С. 56-58.
18. *Чорноморський І.* Наша Мекка. Справа викупна «Українського Городу» у Львові / *І. Чорноморський* // Діло. — 1928. — 14 лип. (чис. 154 (11407)). — С. 2-3.